

нальні академії наук і низку наукових центрів. Ми також пишаємося тим, що Борис Євгенович — почесний доктор МДУ.

Історія НАН України — це історія творчості і праці багатьох поколінь учених. Назву імена кількох видатних російських науковців, які вийшли з українських наукових шкіл. Це відомий математик, фізик-теоретик М.М. Боголюбов, академік Б.В. Гніденко, який свій легендарний підручник «Теорія імовірності» видав у 1949 р. саме в Києві, академік О.А. Самарський — професор МДУ, якого я з гордістю називаю і своїм учителем, О.Ю. Ішлінський, який був директором Інституту математики АН України.

Українська земля завжди була щедрою на таланти. Пригадую пам'ятну мені подію — 4 жовтня 2004 року на будівлі факультету журналістики МДУ відкрито меморіальну дошку професорові Московського університету і першому ректорові Київського університету М.О. Максимовичу — видатному вченому, етнографові, філологу, другові М.В. Гоголя. Микола Олександрович закінчив Московський університет, працював у Києві, очолював кафедру російської словесності в Київському університеті, його без перебільшення можна назвати батьком російськомовної наукової термінології. Це блискучий приклад нашого співробітництва.

Московський державний університет і сьогодні активно й плідно співпрацює з українськими університетами та інститу-

тами Національної академії наук України. Після розпаду Союзу перед університетською спільнотою постали абсолютно нові проблеми. Символічно, що 2 з'їзд Євразійської асоціації університетів відбувся в Києві на базі Київського університету ім. Т. Шевченка. 9 з'їзд, що відбувався у 2002 році, також приймав Київ. Тоді постала необхідність обговорити перспективи наших відносин і збереження єдиного освітнього простору для наших громадян.

Для Московського державного університету відносини з Україною завжди були еталоном дружби, взаєморозуміння і плідної співпраці. Уже майже 10 років у Севастополі функціонує філіал МДУ, у якому тисяча українських студентів отримує якісну фундаментальну освіту і дипломи Московського університету. Наші вчені також плідно співпрацюють у сфері астрономічних досліджень, створення зоряних каталогів і астрометрії, у галузі досліджень ядер активних галактик і фізики надмасивних чорних дір. Відзначаючи в цьому році 100-річчя астрономічної обсерваторії в Сімеїзі, створеної за ініціативою Пулковської обсерваторії, ми ще раз підкреслюємо, що вчені наших країн єдині.

Від імені університетів Росії, від кількохтисячного колективу МДУ вітаю Національну академію наук України й особисто Бориса Євгеновича Патона з ювілеєм, бажаю успіхів, нових досягнень, результативної і плідної роботи.

В.С. БАКІРОВ,

ректор Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

Згадуючи про давні міцні традиції співпраці між Академією наук та університетами, проілюструю це на прикладі Харківського національного університету

ім. В.Н. Каразіна. Саму Академію 90 років тому заснували університетські професори, троє з них представляли Харківський університет: історик Д. Багалій, економіст

М. Туган-Барановський і біолог М. Кашенко. Саме вони очолили три академічні відділення: історико-філологічне, фізико-математичне і соціально-економічне. Відтоді органічний зв'язок Харківського університету й Академії не переривався. Університет пишається тим, що за роки існування Академії наук понад 150 його випускників і професорів були обрані до складу Академії. Кожна п'ята іменна премія в НАН України встановлена на честь вихованців університету. Це премія імені М. Костомарова в галузі історії, премія імені М. Туган-Барановського в галузі економіки, премія імені А. Кіпріянова в галузі хімії, премія імені К. Синельникова в галузі фізики, премія імені М. Барабашова в галузі астрономії, премія імені О. Погорелова в галузі математики. Предметом гордості професорів і студентів університету є те, що цілу низку інститутів Національної академії наук названо ім'ям наших колишніх випускників, серед яких — В. Корецький, О. Потєбня, І. Францевич, Л. Литвиненко, О. Галкін.

Університетська й академічна наука в Україні не існують сепаратно, вони пере-

бувають у тісній співпраці й цілеспрямовано виконують надзвичайно багато важливих проектів, зокрема на базі факультетів, кафедр, центрів подвійного підпорядкування. НАН України не тільки непорушна цитадель наукових традицій та полігон нових теорій і технологій. Звернімо увагу на ще одне значення Академії, яке сьогодні виходить за межі суто наукового пізнання. Академія наук — чи не останній bastion здорового глузду, моральної стійкості та громадянської відповідальності. Це, можливо, остання інстанція, з якою ми можемо пов'язувати надію на те, що розум усе-таки перемаже, і суспільство одужає.

До складу почесних докторів Харківського університету в різні часи обирали справді визначних постатей духовної історії людства, серед яких — Й. Гете, О. Гумбольдт, М. Остроградський, І. Мечников, Д. Менделєєв, Л. Толстой, І. Франко, М. Грушевський та інші. Маю честь оголосити, що на своєму останньому засіданні вчена рада Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна присудила звання доктора *honoris causa* Б.Є. Патону.

Ж.І. АЛФЬОРОВ, віце-президент Російської академії наук, лауреат Нобелівської премії

Наші зв'язки з Україною та її Академією наук тривають усі 90 років з часу заснування цієї інституції. Так, фундаторами радянської фізики були А. Йоффе, С. Тимошенко, М. Давиденко, які вирости в містечку Ромни й вийшли з одного класу роменського реального училища. Абрам Федорович і Степан Прокофійович створили перший у світі фізико-механічний факультет Політехнічного інституту, де було започатковано інженерну освіту з глибокою

фізико-математичною підготовкою й освіту фізиків-дослідників із детальним розумінням інженерних проблем. І ця система освіти в Ленінградському політехнічному інституті, Київському політехнічному інституті й пізніше Московському фізико-технічному університеті дала цілу плеяду інженерів-дослідників, котрі блискуче вирішували найскладніші завдання.

А. Йоффе направляв чимало своїх учнів у Україну. І. Абреїмов, Л. Ландау, К. Си-